

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 43/2014-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. januára 2014 predbežne prerokoval sťažnosť L. B., zastúpeného advokátom JUDr. Ľubomírom Ivanom, Dukelských hrdinov 16, Zvolen, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Veľký Krtíš v konaní vedenom pod sp. zn. 8 T 10/2010 a jeho uzneseniami z 31. októbra 2012 a 7. júna 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť L. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. augusta 2013 doručená sťažnosť L. B. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Veľký Krtíš (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 T 10/2010 a jeho uzneseniami z 31. októbra 2012 a 7. júna 2013.

2. Z obsahu sťažovateľom podanej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 8 T/10/2010 zo 7. novembra 2011 uznaný vinným z prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov. Po nebohom V. M., ktorý pri dopravnej nehode utrpel smrteľné zranenia, vystupovala v trestnom konaní ako poškodená jeho manželka E. M. (ďalej len „poškodená“), ktorá spolu s ďalším poškodeným, a to zdravotnou poisťovňou Dôvera, využila svoje práva vyplývajúce jej z § 46 a nasl. zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) a uplatnila si nárok na náhradu škody v trestnom konaní. Okresný súd v rozsudku sp. zn. 8 T/10/2010 zo 7. novembra 2011 z dôvodu rozsiahleho dokazovania, „... ktoré by presiahlo rámec trestného konania...“, odkázal poškodenú s jej nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie. Tento záver odobril aj Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v rozsudku sp. zn. 3 To 9/2012 z 22. februára 2012, ktorým v odvolacom konaní vymeral sťažovateľovi miernejší trest. V ďalšom okresný súd svojím uznesením sp. zn. 8 T/10/2010 z 31. októbra 2012, ktoré bolo vydané vyšším súdnym úradníkom, rozhodol o povinnosti sťažovateľa ako právoplatne odsúdeného uhradiť poškodenej v trestnom konaní trovy, ktoré jej vznikli uplatnením jej práv vzniknutých pribratím splnomocnenca. Okresný súd svojím ďalším uznesením sp. zn. 8 T 10/2010 zo 7. júna 2013 vydaným sudcom okresného súdu rozhodol v sťažnostnom konaní o potvrdení uznesenia z 31. októbra 2012 z dôvodu jeho vecnej správnosti. V ostatnom podal sťažovateľ na ústavnom súde sťažnosť.

3. Argumentácia sťažovateľa v podanej sťažnosti je rozdelená do dvoch častí.

3.1 V prvej línii svojej argumentácie sťažovateľ vytkol postupu okresnému súdu to, že „... porušil princíp dvojinstančnosti konania (zvýraznený v danom prípade znením ust. § 557 Trestného poriadku)“. Sťažovateľ dôvodí, že „Podstata princípu dvojinstančnosti spočíva v tom, že každá významná (predovšetkým právna) otázka konkrétnej veci musí byť predmetom posúdenia tak súdu prvostupňového, ako i odvolacieho. Dvojinstančnosť konania je ústavnoprosný princíp, ktorému musí byť podriadená aj organizačná sústava súdov so zákonom ustanovenou pôsobnosťou jednotlivých stupňov súdov. Účelom dvojinstančnosti súdneho konania je pritom zabezpečiť, aby sa v druhej inštancii mohli

odstrániť nedostatky v postupe a rozhodnutiach súdu prvého stupňa, pričom Okresný súd Veľký Krtíš mi rozhodnutím o zamietnutí podanej sťažnosti takúto možnosť nedal, keďže rozhodol o uznesení vydanom ním povereným vyšším súdnym úradníkom sám, čím princíp dvojinštančnosti súdneho konania hrubo porušil.“.

3.2 V druhej línii svojej argumentácie sťažovateľ poukazom na § 557 Trestného poriadku uviedol, že *„Rozhodnutie Okresného súdu v odsudzujúcom rozsudku o tom, že poškodených s ich nárokmi odkázal na občianske súdne konanie je teda správne aj s poukazom na to, že za škodu ktorá v tomto prípade vznikla, resp. mala vzniknúť, v žiadnom prípade nezodpovedám, teda nie som povinným subjektom, ktorý by mal poškodeným vzniknutú škodu nahradiť. Samotná náhrada trov vzniknutých pribraním splnomocnenca, resp. trovy ako také sú príslušenstvom hlavnej pohľadávky, t. j. nároku na náhradu škody a v prípade ak nezodpovedám za hlavnú vec (náhradu škody), nemôžem prirodzene zodpovedať ani za jej príslušenstvo (náhradu trov).“.* V závere sťažovateľ poukázal na to, že *„... ust. § 557 ods. 2 Trestného poriadku ani neumožňuje vydanie rozhodnutia, ktoré vydal Okresný súd Veľký Krtíš, nakoľko podľa tohto možno odsúdené uložiť povinnosť nahradiť poškodenému celé trovy alebo ich časť, ktoré súvisia s účasťou poškodeného v trestnom konaní, a to aj v prípade, ak poškodenému nebol priznaný nárok na náhradu škody ani sčasti. Citované ustanovenie (na rozdiel od ust. § 557 ods. 1 Trestného poriadku) však neumožňuje uložiť odsúdenému povinnosť nahradiť trovy vzniknuté pribraním splnomocnenca, nakoľko túto možnosť zákonodarca konajúcemu súdu v zmysle uvedeného ustanovenia nedal, keďže tieto trovy nesúvisia so samotnou účasťou poškodeného v trestnom konaní (takými sú napr. výdavky na cestovné, keďže bez ich vynaloženia nie je možné zabezpečiť účasť poškodeného v trestnom konaní).“.*

4. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd *„... o predmetnej sťažnosti rozhodol nasledovne:*

1. *Uznesením Okresného súdu Veľký Krtíš zo dňa 31. 10. 2012, sp. zn. 8 T/10/2010 bolo porušené základné právo L. B... vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.*

2. *Uznesenie Okresného súdu Veľký Krtíš zo dňa 31. 10. 2012, sp. zn. 8 T/10/2010 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Veľký Krtíš na ďalšie konanie.*

3. *Uznesením Okresného súdu Veľký Krtíš zo dňa 07. 06. 2013, č. k. 8 T/10/2010-206 bolo porušené základné právo L. B... vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.*

4. *Uznesenie Okresného súdu Veľký Krtíš zo dňa 07. 06. 2013, č. k. 8 T/10/2010-206 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Veľký Krtíš na ďalšie konanie.“.*

II.

5. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.A

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresného súdu sp. zn. 8 T 10/2010 z 31. októbra 2012

7. V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

8. V danom prípade mal sťažovateľ možnosť domáhať sa preskúmania postupu, ako aj uznesenia okresného súdu sp. zn. 8 T 10/2010 z 31. októbra 2012 vydaného vyšším súdnym úradníkom využitím riadneho opravného prostriedku, a to sťažnosti podľa § 185 a nasl. Trestného poriadku, ktorú sťažovateľ aj účinne využil. Na základe sťažovateľom podanej sťažnosti sa sudca okresného súdu v podstate musel vyrovnáť s rovnakými skutkovými a právnymi argumentmi, aké sťažovateľ na adresu postupu a uznesenia okresného súdu z 31. októbra 2012 uvádza aj v konaní pred ústavným súdom.

9. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (I. ÚS 103/02, III. ÚS 70/02).

II.B

**K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1
ústavy uznesením okresného súdu sp. zn. 8 T 10/2010 zo 7. júna 2013**

10. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05).

11. Sťažovateľ vidí porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v dvoch rovinách. V prvej rovine namieta to, že *„... osoba, ktorá rozhodovala uznesením zo dňa 31. 10. 2012, sp. zn. 8 T/10/2010 bola na rozhodnutie v danej veci poverená tým istým samosudcom, ktorý rozhodol o podanej sťažnosti a v zmysle dikcie ust. § 557 ods. 2 Trestného poriadku mohol to isté rozhodnutie vydať sám. Je preto... porušením zásady dvojinštančnosti konania ak je osobou rozhodujúcou o podanom odvolaní osoba zhodná s tou, ktorá mohla vydať napadnuté rozhodnutie a zároveň osoba, ktorá na vydanie napadnutého rozhodnutia poverila svojho nadriadeného.“*. V druhej rovine argumentácie dôvodí tým, že *„Zmysel ust. § 557 Trestného poriadku spočíva v priznaní náhrady trov vzniknutých pribratím splnomocnenca v prípade, ak je rozhodnutie trestného súdu o náhrade škody vzniknutej poškodenému definitívne, teda v prípade ak o náhrade škody vzniknutej poškodenému v trestnom konaní bolo už odsudzujúcim rozsudku právoplatne rozhodnuté. V danom prípade táto podmienka splnená nie je, keďže poškodenej... nebol priznaný nárok na náhradu škody, a to ani z časti.“*

12. Okresný súd v odôvodnení svojho uznesenia sp. zn. 8 T 10/2010 zo 7. júna 2013 uviedol:

„Samosudca na základe podanej sťažnosti preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia, ako aj konanie predchádzajúce tomuto výroku a dospel k záveru, že sťažnosť odsúdeného nie je dôvodná.

Podľa § 53 ods. 1 Tr. por. poškodený sa môže dať zastupovať splnomocnencom a podľa § 54 ods. 1 Tr. por. splnomocnenec poškodeného je oprávnený robiť za poškodeného návrhy na vykonanie dôkazov, podávať žiadosti a opravné prostriedky, je tiež oprávnený zúčastniť sa všetkých úkonov, na ktorých sa môže zúčastniť poškodený.

Podľa § 557 ods. 1 Tr. por. ak bol poškodenému aspoň sčasti priznaný nárok na náhradu škody, je odsúdený, ktorému bola povinnosť na náhradu škody uložená, povinný nahradiť mu trovy potrebné na účelné uplatnenie jeho nároku v trestnom konaní vrátane trov vzniknutých pri pribratí splnomocnenca,

Podľa § 557 ods. 2 Tr. por. súd môže podľa okolností prípadu rozhodnúť na návrh poškodeného o tom, že odsúdenému ukladá povinnosť nahradiť poškodenému celé trovy alebo ich časť, ktoré súvisia s účasťou poškodeného v trestnom konaní, a to aj v prípade, ak poškodenému nebol priznaný nárok na náhradu škody ani sčasti.

Je nepochybné, že v trestnom konaní proti odsúdenému... zastupoval poškodenú... advokát... na základe splnomocnenia z 09. 06. 2009. Poškodená už v priebehu prípravného konania uplatnila nárok na náhradu škody vo výške 73.305,- Eur a splnomocnený advokát v rámci zastupovania poškodenej vykonal úkony tak ako sú špecifikované v odôvodnení napadnutého uznesenia. Dôvodom nepriznania uplatneného nároku nebola okolnosť, ktorú by zavinila poškodená, ale objektívna potreba ďalšieho dokazovania ohľadne výšky spôsobenej škody. Zo spisu je zrejmé, že v dôsledku úkonov splnomocnenca poškodenej vznikli vyčíslené trovy. Vyšší súdny úradník pritom správne vychádzal pri rozhodovaní o výške trov z vyhlášky MS SR č. 655/04 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytnutie právnych služieb a poškodenej priznal trovy konania v celkovej výške 8.359,80 Eur, na náhradu ktorých zaviazal odsúdeného. Samosudca považuje k výške náhrady za jeden úkon právnej pomoci za potrebné doplniť, že podľa § 553 ods. 4 Tr. por. zástupca z radov advokátov, ktorý bol ustanovený poškodenému podľa § 47 ods. 6 Tr. por. má voči štátu nárok na odmenu a náhradu podľa tarify určenej osobitným predpisom pre konanie o občiansko-právnych veciach, Vyšší súdny úradník tak správne priznal odmenu a náhrady splnomocnenca poškodenej podľa § 9 a nasl. citovanej vyhlášky.“

13. Vzhľadom na stotožnenie sa samosudcu okresného súdu so spôsobom vyčíslenia trov konania poškodenej vyšším súdnym úradníkom, ako aj na obsah námietok sťažovateľa považoval ústavný súd za podstatné citovať aj relevantnú časť odôvodnenia uznesenia okresného súdu sp. zn. 8 T 10/2010 z 31. októbra 2012:

«Súd preskúmal nárok poškodeného a zistil, že vyššie citovaným rozsudkom bola poškodená, podľa § 288 ods. 1 Tr. por. odkázaná s nárokom na náhradu škody na občianske právne konanie.

Súd má za preukázané, že poškodená... si na základe Plnomocenstva na zastupovanie v predmetnej trestnej veci dňa 09. 06. 2009... zvolila advokáta.... V súvislosti s týmto zastupovaním vznikli poškodenému náklady vo výške 8359,80 Eur. Advokát si účtoval odmenu v zmysle Vyhlášky MS č. 655/2004.

Súd ďalej skúmal, či sú splnené podmienky ustanovenia § 557 ods. 2 Tr. por., ktoré implementuje Rámcové rozhodnutie Rady č. 2001/220/JHA o postavení obetí v trestnom konaní, t. j. vykonanie čl. 6 a 7, teda ktoré umožňuje súdu, aby rozhodol o povinnosti náhrady trov poškodeného aj iných prípadoch ako sú uvedené v ods. 1, citovaného ustanovenia Tr. por.

Súd preto skúmal možnosti, či poškodený by bol schopný, vzhľadom na svoj vek, majetkové pomery a celkovú sociálnu situáciu, uplatniť svoje právo v občiansko-súdnom konaní, bez náhrady už doposiaľ vynaložených nákladov, v danom prípade na pribratého splnomocnenca.

Na základe oznámenia zo Sociálnej poisťovni, pobočka Veľký Krtíš, je preukázané, že poškodená poberá vdovský dôchodok ktorý predstavuje sumu 137,90 Eur.

Poškodená v mieste svojho trvalého bydliska nevlastní žiadnu nehnuteľnosť, je nezamestnaná, stará sa o nezaopatrené dieťa, táto skutočnosť vyplýva zo správy z Obecného úradu...

Správa z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny vo Veľkom Krtíši vyplýva, že poškodená je poberateľom dávky v hmotnej núdzi vo výške 185,08 Eur a prídavku na dieťa vo výške 22,54 Eur.

Na základe týchto zistených skutočností, súd má za to, že poškodená... vzhľadom na svoj vek, svoju celkovú sociálnu situáciu (mesačný príjem celkom vo výške 345,52 Eur),

by nebola schopná celkom uplatniť svoje právo poškodeného v občiansko-súdnom konaní, bez náhrady doposiaľ vynaložených nákladov.

Preto súd o povinnosti odsúdeného nahradiť účelne vynaložené trovy poškodenému a ich sume rozhodol v zmysle § 558 ods. 1 Tr. por. s poukazom na Vyhlášku MS SR č. 655/2004 Z. z. (ďalej len „vyhláška“), § 10 ods. 1, § 14 ods. 1 písm. a),b),c). ods. 3 písm. c), ods. 5 písm. b).

Podľa citovanej vyhlášky § 10 ods. 1 patrí advokátovi odmena za jeden úkon právnej pomoci z tarifnej odmeny nad 33193,92 Eur do // vo výške 486,29 Eur + 6,64 Eur za každých aj začatých 3319,39 Eur prevyšujúcich sumu 33 193,92 Eur. V danom prípade bola poškodenému spôsobená škoda vo výške 73 305,- Eur, pričom táto bola stanovená v zmysle zák. č. 461/2003 Z. z o sociálnom poistení a pozostáva z: (§ 94 jednorázové odškodnenie pre manželku zosnulého poškodeného 730x35, § 94 ods. 3 - jednorázové odškodnenie maloletého dieťa – 12755 Eur, § 101 – náklady pohrebu vr. nákladov na zaobstaranie pomníka - 2000 eur, § 92 - pozostalostnej úrazovej renty prináležiacu dieťaťu zosnulého poškodeného v odhadnej výške zhodnej s možnou výškou výživného - 350 Eur mesačne a z titulu náhrady iných škôd spočívajúcich v strate najbližšieho človeka a v dôsledku toho sťaženi životných podmienok vo výške 33 000,- Eur. Z uvedeného ustanovenia teda vyplýva že za jeden úkon právnej služby súd priznal účtovanú odmenu vo výške 612,45 Eur.

Podľa § 16 ods. 3 citovanej vyhlášky má advokát nárok na náhradu na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu za každý úkon právnej služby.

Podľa ods. 4, vyššie citovaného ustanovenia, má advokát nárok aj na cestovné a podľa § 17 ods. 1 adv. tarify aj na náhradu za stratu času a to za každú aj začatú polhodinu.

Vzhľadom k tomu, že advokát, predložil súdu osvedčenie o evidencii vozidla, ktoré použil na úkony, ktoré boli mimo miesta jeho sídla, má nárok aj na náhradu cestovných výdavkov podľa § 16 ods. 4 adv. Tarify... Podľa § 17 ods. 1 advokátskej tarify má advokát nárok aj na stratu času za čas strávený cestou do miesta vykonania úkonu. Strata času predstavuje 1/60 výpočtového základu za každú aj začatú polhodinu.»

14. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je kvalifikovaná už spomínaným princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. V nadväznosti na to ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

15. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02).

16. Podľa § 46 ods. 1 Trestného poriadku poškodený je osoba, ktorej bolo trestným činom ublížené na zdraví... . Poškodený má právo... sa vyjadriť, či súhlasí s trestným stíhaním, má právo uplatniť nárok na náhradu škody, robiť návrhy na vykonanie dôkazov alebo ich doplnenie, predkladať dôkazy, nazerať do spisov a preštudovať ich... Podľa § 53 ods. 1 Trestného poriadku poškodený sa môže dať zastupovať splnomocnencom a podľa § 54 ods. 1 Trestného poriadku splnomocnenec poškodeného je oprávnený robiť za poškodeného návrhy na vykonanie dôkazov, podávať žiadosti a opravné prostriedky, je tiež oprávnený zúčastniť sa všetkých úkonov, na ktorých sa môže zúčastniť poškodený. Podľa § 557 ods. 2 Trestného poriadku súd môže podľa okolností prípadu rozhodnúť na návrh poškodeného o tom, že odsúdenému ukladá povinnosť nahradiť poškodenému celé trovy alebo ich časť, ktoré súvisia s účasťou poškodeného v trestnom konaní, a to aj v prípade, ak poškodenému nebol priznaný nárok na náhradu škody ani sčasti. Podľa § 553 ods. 4 Trestného poriadku zástupca z radov advokátov, ktorý bol ustanovený poškodenému podľa § 47 ods. 6, má voči štátu nárok na odmenu a náhradu podľa tarify určenej osobitným predpisom pre konanie o občianskoprávných veciach. Je tomu tak preto, že zástupca z radov advokátov v tomto (adhéznom) konaní neplní úlohy obhajcu v trestnom konaní, ale zástupcu poškodeného tak, ako keby išlo o občianske súdne konanie.

17. Po oboznámení sa s obsahom uznesenia okresného súdu sp. zn. 8 T 10/2010 zo 7. júna 2013 ústavný súd konštatuje, že samosudca okresného súdu konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne, právne akceptovateľné a ústavne konformné. Z odôvodnenia uznesenia okresného súdu sp. zn. 8 T 10/2010 zo 7. júna 2013 vyplýva, že samosudca okresného súdu sa v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi sťažnosťou napadnutého uznesenia okresného súdu z 31. októbra 2012 vydaného vyšším súdnym úradníkom, ktoré viedli k uloženiu povinnosti odsúdenému (sťažovateľovi) na náhradu trov konania poškodenej v trestnom konaní podľa § 557 ods. 2 Trestného poriadku, ako aj so spôsobom vyčíslenia týchto trov. Keďže Trestný poriadok nemá osobitnú právnu úpravu v súvislosti s náhradou trov poškodeného vzniknutých pribratím právneho zástupcu, okresný súd postupoval analogicky podľa § 553 ods. 4 Trestného poriadku, ktorý upravuje nároky zástupcu z radov advokátov ustanoveného

poškodenému, ktorý nemá dostatočné prostriedky na úhradu nákladov spojených s uplatňovaním svojho nároku. Uznesenie okresného súdu zo 7. júna 2013 v nadväznosti na odôvodnenie uznesenia vydaného vyšším súdnym úradníkom z 31. októbra 2012 obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, ktoré nie sú svojvoľné ani zjavne neodôvodnené.

18. Namietaný postup okresného súdu preto nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda okresný súd v danom prípade neporušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nesprávnou a svojvoľnou aplikáciou a výkladom práva. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom okresného súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor okresného súdu svojím vlastným. Inými slovami, z pohľadu ústavného súdu uznesenie okresného súdu zo 7. júna 2013 v nadväznosti na odôvodnenie uznesenia okresného súdu z 31. októbra 2012 vydaného vyšším súdnym úradníkom obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, ktoré nie sú svojvoľné ani zjavne neodôvodnené, v dôsledku čoho ústavný súd konštatuje, že nezistil príčinnú súvislosť medzi uznesením okresného súdu sp. zn. 8 T 10/2010 zo 7. júna 2013 a namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto sťažnosť sťažovateľa v tejto jej časti odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

19. Sťažovateľ taktiež poukazoval na porušenie „... princípu dvojinstančnosti súdneho konania (zvýraznený v danom prípade ust. § 557 Trestného poriadku)...“, keď „... osoba, ktorá rozhodla uznesením zo dňa 31. 10. 2012, sp. zn. 8 T/10/2010 bola na rozhodnutie v danej veci poverená tým istým samosudcom, ktorý rozhodol o podanej sťažnosti a v zmysle dikcie ust. § 557 ods. 2 Trestného poriadku mohol to isté rozhodnutie vydať sám“. Sťažovateľ teda poukazuje na to, že samosudca okresného súdu, ktorý rozhodoval v sťažnostnom konaní o podanej sťažnosti ako riadnom opravnom prostriedku podľa § 185 a nasl. Trestného poriadku, mohol takéto rozhodnutie vydať sám, pričom ak by

sa tak stalo, mohol o opravnom prostriedku rozhodnúť krajský súd ako nadriadený súd, čím by bola podľa sťažovateľa zachovaná dvojinštančnosť konania.

20. Podľa § 10 ods. 6 Trestného poriadku predsedom senátu sa na účely tohto zákona rozumie aj samosudca, ak z jednotlivých ustanovení tohto zákona nevyplýva niečo iné. Podľa § 558 ods. 1 Trestného poriadku o povinnosti na náhradu trov poškodeného a ich sume, ako aj o povinnosti na náhradu odmeny a hotových výdavkov, ktoré boli uhradené štátom ustanovenému obhajcovi a ustanovenému zástupcovi z radov advokátov podľa § 47 ods. 6, rozhodne po právoplatnosti rozsudku predseda senátu súdu prvého stupňa alebo ním poverený súdny úradník. Proti rozhodnutiu podľa odseku 1 je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.

21. Z rozvrhu práce okresného súdu na rok 2012 a 2013 vyplýva, že vyšší súdny úradník, ktorý vydal uznesenie okresného súdu z 31. októbra 2012, bol na takúto rozhodovaciu činnosť splnomocnený samotným rozvrhom práce, z ktorého je jednoznačne daný rozsah jeho rozhodovacej pôsobnosti. Citujúc z rozvrhu práce na rok 2012 „*Koná a rozhoduje... o trovách trestného konania, ustanovení obhajcu, o znalečnom, tlmočnom a svedočnom, o započítaní väzby...*“.

22. Podľa § 190 ods. 1 Trestného poriadku orgán, proti ktorého uzneseniu sťažnosť smeruje, môže jej sám vyhovieť, ak sa zmena pôvodného uznesenia nedotkne práv inej strany trestného konania. Podľa § 190 ods. 2 Trestného poriadku ak lehota na podanie sťažnosti už všetkým oprávneným osobám uplynula a sťažnosti sa nevyhovelo podľa odseku 1, predloží vec na rozhodnutie... písm. c) vyšší súdny úradník alebo súdny tajomník predsedovi senátu a v prípravnom konaní sudcovi pre prípravné konanie, ktorí majú pri tomto rozhodovaní postavenie nadriadeného orgánu.

23. Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a konanie predchádzajúce týmto výrokmi napadnutého uznesenia. Z dikcie tohto ustanovenia okrem iného vyplýva, že sa preskúmava iba správnosť výroku uznesenia.

Správnosť výroku posúdi nadriadený orgán zo všetkých hľadísk bez ohľadu na to, či tieto hľadiská sú alebo nie sú v sťažnosti uvedené. To isté platí aj pre posúdenie správnosti postupu konania, ktoré napadnutému výroku predchádzalo (pozri Trestný poriadok, stručný komentár autorov Štefan Minárik a kol., vysvetlivky k § 192, s. 502). Podľa § 193 ods. 1 Trestného poriadku nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak... c) nie je dôvodná.

24. V nadväznosti na citovanú právnu úpravu vyplývajúcu z Trestného poriadku, ako aj s poukazom na rozvrh práce okresného súdu na roky 2012 a 2013 vyplýva, že vyšší súdny úradník bol na vydanie uznesenia okresného súdu z 31. októbra 2012 určený priamo rozvrhom práce okresného súdu na rok 2012. Možnosť delegovať rozhodovaciu právomoc vyššieho súdneho úradníka k rozhodnutiu o niektorých otázkach týkajúcich sa trov trestného konania ako celku sa predpokladaná napr. aj v ustanoveniach § 558 ods. 1, § 553 ods. 5 alebo § 554 ods. 2 Trestného poriadku. Po ústavnom prieskume uznesenia okresného súdu zo 7. júna 2013 z pohľadu právomoci samosudcu v sťažnostnom konaní preskúmať uznesenie okresného súdu z 31. októbra 2012 vydaného vyšším súdnym úradníkom, a to aj v kontexte jeho právomocí, ústavný súd opäť konštatuje absenciu príčinnej súvislosti medzi právomocou tak samosudcu v sťažnostnom konaní, ako aj vyššieho súdneho úradníka v prvostupňovom konaní a namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto sťažnosť sťažovateľa aj v tejto jej časti odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.C

K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy uznesením okresného súdu sp. zn. 8 T 10/2010 zo 7. júna 2013

25. Sťažovateľ v podanej sťažnosti namietal aj porušenie svojho práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, k čomu dôvodil, že *„Pokiaľ mi teda Okresný súd Veľký Krtíš uložil povinnosť nahradiť poškodenej... trovy v trestnom konaní, a to napriek tomu, že v dôsledku spáchaného trestného činu nemôže mať voči mne ... a ani žiadny iný poškodený žiadnu pohľadávku (žiadny majetkový nárok) - keďže som si v tom čase plnil svoje pracovné úlohy pre svojho zamestnávateľa, ktorý je zodpovedným subjektom za akúkoľvek mnou*

spôsobenú škodu, porušil tak moje právo vlastníť majetok, keďže v prípade, že dôjde k vymáhaniu priznanej sumy v exekučnom konaní, bude o túto môj majetok zmenšený... Pritom... žiadny... poškodený si voči mne doposiaľ ani žiadnu škodu v občianskoprávnom súdnom konaní ani neuplatnil. “.

26. Keďže sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy len z dôvodu svojvoľnosti a arbitrárnosti záverov uznesenia okresného súdu sp. zn. 8 T 10/2010 zo 7. júna 2013, ústavný súd nepovažoval za potrebné zaoberať sa osobitne uvedeným článkom ústavy, ktorý mal byť podľa neho taktiež porušený. Pretože ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi postupom a uznesením okresného súdu sp. zn. 8 T 10/2010 zo 7. júna 2013 a možným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, nemožno vzhľadom na to uvažovať ani o porušení sťažovateľovho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

27. Absencia porušenia ústavnoprávných princípov vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecných súdov za porušenie základných práv sťažovateľa hmotnoprávneho charakteru (IV. ÚS 116/05). Ústavný súd totiž v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. II. ÚS 78/05) zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom toho, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy. Z uvedených skutočností teda vyplýva, že sťažnosť sťažovateľa je aj v časti namietajúcej porušenie čl. 20 ods. 1 ústavy zjavne neopodstatnená.

28. Ústavný súd preto sťažnosť aj v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Vzhľadom

na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa uplatnených v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. januára 2014